

SESSIE 6: HET KIND – DE MOEDER: Groeien in verhalen

Sprekers

Bruno Vanobbergen, pedagoog en kinderrechtencommissaris en **Marita de Sterck**, schrijfster en antropologe.

Presentatie van 'het bloei-verhalen-project' van Marita de Sterck.

Marita leest voor en legt uit waarom ze juist voor deze verhalen gekozen heeft en wat ze met het project wil bereiken. Bruno Vanobbergen vult aan waar nodig, en geeft een omkadering om de doelstellingen van het project te verduidelijken. Daarna volgen filmfragmenten die een beeld geven van hoe jongeren en leerkrachten het project ervaren, aangevuld met een getuigenis van Ingrid Antheunis van WOCK (Werken aan Onderwijs en Cultuur), pedagogische begeleidingsdienst Gent. De sessie wordt afgesloten met een vragenronde.

Marita de Sterck leest het verhaal 'Hoe de maan aan zijn vlekken is gekomen' voor uit de bundel 'Stoute meisjes overal'. Ze legt uit dat het gaat om *initiatieverhalen*: verhalen die generatie op generatie worden doorverteld en gepaard gaan met rituelen. Zowel de verhalen als de rituelen houden steeds krachtige metaforen in. Deze verhalen en bijhorende rituelen versterken de relaties binnen een bevolkingsgroep en het individu.

De verhalen die in de eerste plaats gericht zijn naar de ontluikende vrouw zijn gevuld met agressieve erotiek en het monsterlijke ritueel ... Geen verhalen voor gevoelige, puberende oren? Marita de Sterck spreekt dit resoluut tegen. De grote verschillende culturele achtergronden werken als *breekijzer*, de jongere van hier luistert naar verhalen van *daar*. De afstand is groot en geeft de jongere van hier het gevoel dat hij of zij zonder schaamte mag luisteren. De aard van de verhalen zorgt daarbij voor het doorbreken van clichés.

Bruno Vanobbergen gaat hier verder op in: volgens hem kennen wij alleen nog verhalen die we narratief vermoord hebben. Denk hierbij aan Roodkapje of De Schone Slaapster; verhalen die oorspronkelijk wel erotische en rituele elementen in zich droegen. We willen enkel *romantiseren* (Walt Disney, Studio 100).

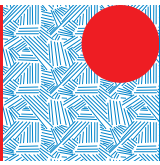
Bij het opgroeien van onze kinderen hebben we al vanaf de geboorte een fixatie op *het normale, gemiddelde kind*. We willen kinderen in kaart brengen.

Bruno leest een fragment uit 'Erik of het klein insectenboek' en legt uit dat de behoefte aan het verborgene, het zoeken en al dan niet vinden van de waarheid, het verlangen ... een mooie definitie is van opgroeien. Educatie of opvoeden is dan het *inlijven, of het inleiden* om uit *of weg te leiden* ... de weg naar *zelf doen*.

Het onderwijs krijgt meer en meer een probleemoplossende taak: bijvoorbeeld het aanschrijven van de waarden en normen in de maatschappij ... Onderwijs zou beter wat afstand nemen, zonder daarbij de voeling met de maatschappij te verliezen.

Verhalen spelen hier een zeer grote rol: ze sluiten aan maar doorbreken vooral de leefwereld van jongeren van hier en vandaag. Het is een doorbreken van de *veilige* omgeving. Ze *prikken*, doen het zekere wankelen, creëren beelden die doen dromen en verlangen ...

Uit de beeldfragmenten ‘Stoute meisjes overal’ komt duidelijk naar voor dat de jongeren en leerkrachten de verhalen als zeer verrijkend ervaren. Aan het woord zijn jongens en meisjes uit de bovenbouw van het secundair technisch en beroepsonderwijs (Freinet). Ze denken aan dromen, acceptatie van het eigen ik, het (eigen) lichaam. De verhalen werken voor sommige jongeren troostend. Door het ontbreken van het klassieke *happy end* krijgen jongeren ruimte om zelf een conclusie te trekken; om zelf *betekenis* te geven.

Ingrid Antheunis voegt hier aan toe dat ondanks haar sceptische houding bij aanvang van het project ze heeft gemerkt hoe groot de impact is op jongeren; het is een prachtige manier om even te ontsnappen aan *het betuttelende milieu...*

Conclusie

Deze generatie wordt *gepamperd*, alles moet *veilig* zijn. Maar daardoor lijken jongeren vreemd te zijn aan zichzelf. De ‘bloei-verhalen’ doen het zekere wankelen: ze leggen onze verborgen kern bloot. De verhalen spelen in op de emoties: je droomt, je bent verbaasd, ... er is geen *begrip* nodig. Wie het schoentje past trekt het aan, je neemt op waar je aan toe bent.

De humor en de fantasie in de verhalen doorbreken de ernstige en *technische* seksuele voorlichting. De jongeren vinden een *taal* om met hun intimiteit en lichamelijke veranderingen om te gaan.

Vragenronde

Een paar opvallende opmerkingen:

- ‘In welke mate zijn de luisteraars van vandaag de vertellers van morgen?’ – ‘Er smeult meer oraliteit dan we denken. We laten het teveel bedekt.’
- ‘Moeten we de verhalen zo ver zoeken?’ – ‘Door de afkomst uit verre (vreemde/onbekende) culturen is er geen remming om te exploreren.’
- ‘Neem nu volksmuziek, volksverhalen, ... daar kunnen we toch hetzelfde mee bereiken?’ – ‘Geen probleem. Maar denk ook aan heel gemakkelijk te *vinden* verhalen: de *urban legends*. Door de sociale netwerken zijn dit heel toegankelijke verhalen voor jongeren! We moeten het vertellen aanmoedigen ...’

Meer info

Bekijk het filmpje op het Platform rond Mediawijsheid:

http://www.platformrondmediawijsheid.be/new/index_flash.jsp#/503_4